

Гъатхэмрэ Иофшлэнымрэ ямафэклэ тышъуфэгүшлэ!

Адыгэ макь

№ 80 (20593)

2014-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ
МЭЛЫЛЪФЭГЪУМ и 30

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Шыхъафым цыфхэр зэрипхыгъэх

Адыгэ Республикэм ит псэуплэхэр зэ-тегъэпсыхъэгъэнхэм ыкӀи укъэбзы-гъэнхэм апае мэлылфэгъум и 26-м шэмбэт шыхъафхэр республикэм муниципальнэ псэуплэхэм ащыкӀуа-гъэх, ахэм цыфыбэ ахэлэжъагъ.

Шэнышлэ зэрэхъугъэу, республикэм игъэцэкӀэкӀо хэбзэ къулыкӀухэр, организациехэр, нэмыкӀхэри шэмбэт шыхъафым хэлэжъагъэх. Адыгеим иминистерствэ зэфэшхъафхэм ялыкӀохэм Мые-къуапекӀэ гъэкъэбзэн Иофшлэнхэр зыщызэхэцэгъэ мэз-парк чыплӀэу «Мэздахэклэ» заджэхэрэм АР-м и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан шылагъ. Мыщ хэкӀэу дэпыр къауғоигъ, зы чыплӀэ ашыгъ, нэужым дащыгъ. Иофшхъабзэм къекӀоплагъэхэм ащыцхэм АР-м и Лышхъэу якӀоплагъ, гуцылӀэгъу

афэхъугъ, ежъыри щысэ къыгъэлъагъозэ, шыхъафым хэлэжъагъ.

— Хабзэ хъугъэу мыщ фэдэ Иофшхъабзэхэр илъэс къэс республикэм щызэхэтэщэх, — къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан. — Типсэуплэхэм якъэбзагъэ шапхъэхэм адиштэныр пшъэрылӀ шхъалэхэм зэращыщыр зыщыдгъэгъупшэрэп. Ащ фэшӀ мы аужырэ уахътэм зэшӀотхыгъэр макӀэп. Ау ар икӀугъ тӀоным джыри тыпэ-чыжъ, Иоф зыдэтшӀэн фаеу цылӀэр бэ. ЗэкӀэми къыдгурылон фаер зы — типсэуплэхэр дгъэкъэ-бзэнхэм, шапхъэхэм адиштэнхэм пае зи лӀэпылӀэгъу къытфэхъуштӀэп, тэры, республикэм щыпсэухэрэр ары, ащкӀэ пшъэдэкӀыжъ зыхы-хэрэр. Узэгъусэу Иоф зэдапшӀэмэ, зэшӀомыхын цылӀэп, шыхъафым цыфхэр зэрэпхы, шхъэ-кӀэфэныгъэм уфепӀу. Санитарнэ шапхъэхэм альэныкъокӀэ тигухэлхэр тымыгъэцэкӀэфэ, Иофхэм язытет нахъышлэ тэмышлӀфэ мыщ фэдэ Иофшхъабзэхэр республикэм щыредгъэкӀокӀыштых.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

ЖьоныгъуакӀэм и 1-р — Гъатхэмрэ Иофшлэнымрэ ямэфэклэ

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу
лӀытэныгъэ зыфэтшӀыхэрэр!
ТичыплӀэгъу лӀаплӀэхэр!

Гъатхэмрэ Иофшлэнымрэ ямэфэклэ
фэшӀ тышъуфэгүшлэ!

ТичыплӀэныгъэ изы лахъ шъыпкъэ хъугъэ мы мэфэклӀыр зэкӀэ цыфхэм зэдырэмэфэклӀэу альытэ. ТикӀэлэцӀы-кӀухэм цылӀэкӀэшлэу ялӀэным, тичыгу гупсэ хэхъоныгъэ ышӀыным пае хъуп-хъэу тылэжъэн зэрэфаем ар ита-мыгъэу щыт.

ЖьоныгъуакӀэм и 1-р зыхагъэунэ-фыкӀырэр илъэси 100-м къехъугъ нахъ мышӀэми, ащ мэхъанэу илӀэр непи къеӀыхыгъэп. Гъэпсын Иофшлэныр шыӀэныгъэмрэ культурэмрэ альап-сэу зэрэщытыр, сьд фэдэрэ обще-стви ихэхъоныгъэ зэрикъэкӀуапӀэр мы мэфэклӀым тыгу къегъэкӀыжъы.

Ти Хэгъэгъу иэкономикэ зыкье-зыгъэлэтыгъэ, къэралыгъом игъэпы-тэн зилахышхо хэзышӀыхыгъэ лэжъа-кӀохэм Адыгеир лӀэшэу арегъушхо.

Адыгеим щыпсэухэрэм ветеран-хэм яхэбзэ шлагъохэр тапекӀи зэрэ-лъагъэкӀотэщтхэм, тиреспубликэрэ ти-хэгъэгъушхорэ нахъ фэшӀыгъэ хъу-ным акӀуачӀи, яшӀэныгъи, яопыти зэрэфэгъэлорышӀэцтым тичыхъэ тель.

ТичыплӀэгъу лӀаплӀэхэр, псауныгъэ пытэ, унэгъо насып шъуилӀэнхэу, гъэтхэ чэфыгъом шъуцымыкӀэнэу, Иофшлэу

ешъухыжъэрэ пӀэпчъ гъэхъагъэхэр шышъушӀынэу тыгу къыдделӀэу тышъу-фӀэлалэ!

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТХЪАКӀУШЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

ЛЫШХЪЭМ ИОФШӀЭГЪУ
ЗЭӀУКӀЭГЪУХЭР

Язэпхыныгъэ агъэпытэщт

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
Тхьаклушынэ Аслъан къалэу
Фрайбург иуниверситет
хирургиемкӀэ икӀиникэ иврач
шхъалэ ипшъэрылхэр зы-
гъэцакӀэу, профессорэу Оливер
Томушрэ университет клиникэм
и Дунэе медицинэ Гупчэ ило-
фышӀэу Георг Швайцрэ тыгъуасэ
алукӀагъ. Иофшхъабзэм хэлэжъа-
гъэх АР-м псауныгъэр
къэухъумэгъэнымкӀэ иминистрэу
МэрэтыкӀо Рустемрэ Мыекъопэ
къэралыгъо технологическэ уни-
верситетым иректорэу Къуижъ
Сайдэрэ.

АР-м и Лышхъэу пэублэ псалъэ
къышӀызэ республикэм къеблэгъэгъэ
хъакӀэхэм шлуфэс къарихыгъ, игуапэу
ахэм зэралукӀагъэр къылуагъ.

— Фрайбург иуниверситет илъэс
550-рэ фэдиз хъугъэ загъэпсыгъэр. А
уахътэм къыкӀоцӀ дунаим щызэлъашӀэгъэ
медицинэм илофышӀэ пчъагъэ, специа-
листхэр, Нобель ишлухъафтын къызыфа-
гъэшӀошӀэгъэ нэбгыри 8 къычӀитӀупшыгъэх.
Непэ мыщ медицинэм испециалистхэу
Иоф шызышӀэрэмэ ясэнахъат хэшӀыкӀышхо
фырӀа, аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ шы-
кӀакӀэхэр агъэфедэх, ащкӀэ ахэм щысэ
атепхын фае. ХирургиемкӀи, нэмыкӀ лӀэны-
къохэмкӀи дунаим пэрытныгъэ шызылыгъ-
хэу, Германием имедицинэ ИофшӀэхэм
опытышхоу алӀкӀэлымкӀэ Адыгеим шы-
лажъэхэрэм къадэгъуащэхэмэ, тистудент-
хэмкӀэ тызэхъожьынхэ амал тилӀэ хъу-
мэ, ишӀогъэшхо къызэрэкӀоштым щӀэч хэ-
лъэп, — къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.
(ИкӀэух я 2-рэ н. ит).

ШІЭНЫГЪЭЛЭЖЬЭУ МЭКЪУЛЭ ДЖЭБРЕИЛЭ КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭС 75-рЭ ХЪУЩТ

Цыф заф, зэхэщэкӀо чан

ШыӀэныгъэр хышхом фэд. Цыфым ищы-Ӏэныгъэ гъогу къе-кӀуфэ еж инэпкъ лъэхъу. Мэкъулэ Джэбрэилэ шӀэныгъэлэж цӀэрылоу, общественнэ Ӏофы-шӀэу, сьд фэдэрэ лъэныкъокӀи гъэхъагъэхэр зышыгъэ цыфӀэу непэ къытхэт. 1939-рэ илӀэ-сым жъоныгъуакӀэм и 2-м Кошхъаблэ ар къыщыхъугъ. Къы-зэрыхъухъэгъэ уна-гъор лъытэныгъэ-шхо зыфашырэмэ ащыщыгъ. ЯтӀу Хъаджэбирэм гъу-кӀагъэ, янӀу Амир-хъан колхозым щы-лажьэщыгъ.

Джэбраилэ исабыгъо зэо илӀэсхэм атефагъ. Ар хэмыкӀо-кӀэжыӀн тыркъоу ыгу къина-гъэмэ ащыщ. Мэкъулэхэм яунагъо сыдигъуи зэгурыӀоныгъэ илӀыгъ. Цыфыгъэ ахӀэуу къэ-тэджынхэм Хъаджэбирэм икӀа-лэхэр фиғасэщыгъэх.

Тарихъ шӀэныгъэхэмкӀэ док-торӀу, профессорӀу, шӀэны-гъэмкӀэ Адыгэ Дунэе Акаде-мием иапэрэ вице-президен-тӀу Мэкъулэ Джэбрэилэ жъоныгъуакӀэм и 2-м илӀэс 75-рэ хъушт. ШыӀэныгъэ гъогу гъэшӀэгъон ащ къыкӀугъэр...

1957-рэ илӀэсым гурыт еджапӀэр Джэбрэилэ къыуыхъ. ТарихъымкӀэ езыгъаджэщы-гъэху Владимир Шахановымрэ Шорэ Ибрахимымрэ Джэбрэи-лэ гуфӀэбэныгъэ афырӀэу ыгу къэкӀыжы. Ахэр арых тари-хъым шӀульӀэгъуныгъэ фишыным-кӀэ ӀэпыӀэгъу къыфэхъугъэхэр.

Апэрэ ӀофшӀэгъу мафэхэр Джэбрэилэ ичылэ щыригъэ-жъагъэх. Автомобильхэр зэ-рыкӀошт лъэмыджыр зышӀырэмэ ахӀэтыгъ. Ащ илӀэсрэ Ӏоф ши-шӀагъэу дзэм къулыкъуу ши-хынӀэу къеджэх.

1961-рэ илӀэсым Мэкъулэ Джэбрэилэ КъэбэртӀэ-Бэлыкъар къэралыгъо университетым тарихъымкӀэ ыкӀи филологи-емкӀэ ифакультет тарихъымкӀэ иотделение чӀэхъагъ. 1966-рэ илӀэсым диплом пӀыжыкӀэ ар къыуыхъ. Ӏоф зыдишӀэ шӀоигъо археологиер езыгъаджэрэмэ ащыщӀу Шафиевыр ӀӀэпыӀэгъоу къыхыхы, игъӀкӀотыгъэу Ӏоф дишӀэнӀу регъажь.

Бэхъсан районым иеджа-пӀэхэм ащыщ Ӏоф шишӀэнӀу щеублэ. Ащ тарихъымрэ обще-ствоведениемрэ шарегъэхы. КъызыгъэзжыкӀэ, кӀэлэегъэджэ сэнэхъатым псэупӀэу Вольнэм щылыпедзжы.

ШӀэныгъэхэмкӀэ Урысые академием археологиемкӀэ ин-ститут иаспирантурэ ар чӀэ-хъажыӀнӀу рехъухъ, ау ащ дэжыым къыдэхъугъагъэп. Джэбрэилэ къыныгъуабэмэ апхырыкӀыгъ, ау ыгукӀэ зыкӀэ-хъопсыщыгъэ диссертациер къыушыхъатын ылъэкӀыгъ. 1972-рэ илӀэсым мэлылфэгъум и 27-м Москва кандидатскэ дис-сертациеу ытхыгъэр СССР-м шӀэныгъэхэмкӀэ иакадемие къы-щыушыхъатыгъ, ащ осэшӀу къы-фашыгъ.

1986-рэ илӀэсым имэзэе Мэкъулэ Джэбрэилэ научнӀэ-ушӀэтӀо институтӀу джы зы-щылажьэрэм пащэ фашы. Апэрэ мафэхэм къащегъэжъа-гъэу ащ коллективыр дэгъоу

зэгуригъэлон ылъэкӀыгъ, наукэм хэхъоныгъэ ышӀыным тегъэ-псыхъэгъэ творческэ екӀолӀаӀэ ӀофшӀэным къыфиғотыгъ.

Мэкъулэм ищыӀэныгъэ чыпӀэ гъэнэфагъэ зиубытыгъ 1990-рэ илӀэсым имэлылфэгъу ма-зэ а 1-рэ Кошхъаблэ фору-мӀу «Тарихъыр лъэпкъым иба-иныгъ» зыфилорэм. А лъэхъа-ным Джэбрэилэ зэхэщэн Ӏофым зэрэфӀазэр дэгъоу къэлъэ-гъуагъ. А зӀукӀэр ары апэ-рӀу Кавказ заом шыпкъагъэ зыхӀэ уасэ къызщыратыгъэр.

1992-рэ илӀэсым Мэкъулэр зипӀэщэ институтым статусыкӀэ илэ мэхъу, гуманитар ушӀэтын-хэм апылӀ Адыгэ республи-кэ институт ашӀы. Ащ Джэ-брэилэ илахъышхо хӀэлъ. Къа-сӀомэ сшӀоигъу Адыгэ Дунэе Академием изэхэщэн, ащ лъа-псэ ышӀынымкӀэ Джэбрэилэ ишӀогъэшхо къызэрэкӀуагъэр.

1996-рэ илӀэсым Джэбрэилэ докторскэ диссертациер къе-гъэшъыпкъэжы. ИлӀэс 14-рэ Мэкъулэ Джэбрэилэ институ-тым ипӀэцагъ. А уахътэм къыкӀоцӀ ар еж фэдэ инсти-тутӀу Темыр Кавказым итхэм

яапэрэ сатырхэм ахӀэуцагъ. Джэбрэилэ шӀэныгъэлэжъ ныбжьыкӀэхэм якъэгъэхъазы-рын мэхъанэшхо ритыщыгъэ. Ӏоф зыщишӀэгъэ илӀэсхэм шӀэныгъэлэжъэу ащ Ӏутыгъэр фӀадиппӀыкӀэ нахъыбэ хъугъэ, целевой шӀыкӀэм тетӀу ныб-жьыкӀэ 20-м ехъу научнӀэ гупчэ инхэм ащеджагъ. 2000-рэ илӀэ-сым институтым шӀэныгъэмкӀэ докторхӀу 13-мэ, кандидатхӀу 25-мэ Ӏоф щашӀэщыгъ. Ежъ Джэбрэилэ ӀофшӀэн мыщ зы-щырегъажьэм доктор гори Ӏуты-гъэп, шӀэныгъэхэмкӀэ канди-датӀу нэбгырибл ныӀэп щыла-жьэщыгъэр.

Муниципальнэ образованиеу «Кошхъаблэ къоджэ псэупӀэм» инароднэ депутатхэм я Совет изэхэсыгъоу 2014-рэ илӀэсым мэлылфэгъум и 25-м шылагъэм Мэкъулэ Джэбрэилэ «КъуаджӀу Кошхъаблэ ицӀыф гъэшӀуагъ» зыфилорэ щытхъуцӀэр фагъэ-шӀошӀэным фэгъэхъыгъэ унашӀо чашыгъ.

Титхыгъэ мыинкӀэ цы-фыр зыфӀэдэр икӀу фэ-дизуу къӀэпшӀэн пӀэ-кӀыштӀэп. Ар къыдэтлы-тӀэзэ Джэбрэилэ иныб-джэгъухэм, Ӏоф дззышӀэхэрэм яшӀошӀхэр къыдгъӀуагъэх.

П. М. Иуанэкъу — физи-кэ-хъисап шӀэныгъэ—

хэмкӀэ доктор, профес-сор, шӀэныгъэхэмкӀэ Урысые академием иакадемик, РАН-м и КъэбэртӀэ-Бэлыкъар шӀэныгъэ гупчэ ипаш.

— Джэбрэилэ лъытэныгъэшхо фӀэсӀшы. Ащ теориемкӀэ ушӀэ-тынӀу ышӀыхэрэр практикэм зэрӀрипхыхэрэр сыдигъуи сӀ-гъэшӀагъо.

ИцӀыфыгъэкӀэ дэгъу нэмыкӀ къесӀолӀэн слӀэкӀыштӀэп, сыда пӀомэ ар гулытӀэ зӀӀу, шып-къэныгъэ зыхӀэл цыфӀэу щыт. КъыххӀэгъэщыгъэн фае зэрэныб-джэгъу шыпкъэр, зэрэты-дэгъур.

Л. А. Бэчыжъ — филоло-гие шӀэныгъэхэмкӀэ док-тор, профессор, АМАН-м иакадемик, шӀэныгъэхэмкӀэ Адыгэ Дунэе Академием иви-це-президент, Адыгэ ыкӀи КъэрэщӀэ-ЩӀэрджӀэс республикӀэхэм шӀэ-ныгъэхэмкӀэ язаслуженнэ ӀофышӀӀэху.

— ШӀэныгъэлэжъ лъэш, чы-жъэу гупшысэн елӀэкӀы, мэхъанэ зӀӀэ лъэныкъохэм якъы-хӀгъэщын фӀэкъулай, наукэм изэхэщӀэкӀошху.

К. Хъ. ЩашӀэ — филоло-гие шӀэныгъэхэмкӀэ доктор, профессор, АМАН-м иакадемик,

РАЕН-м иакадемик, УФ-м шӀэныгъэхэмкӀэ изаслуженнэ Ӏофы-шӀӀэху.

— Джэбрэилэ ицӀыф гъэпсы-кӀэкӀэ къызэрыкӀоу щыт, игу-щыӀэ епцӀыжыӀэр, цыфышӀу, иныбджэгъухэм ыгу афызӀэ-лухыгъ. Чыжъэу пӀӀэрэ шӀэны-гъэлэжъ, къыӀорэм купкӀӀу хильхӀэрэр цыфхэм алыгъэ-Ӏэсын, агуригъэлон елӀэкӀы.

А. Ю. КӀыргъ — Адыгэ къэралыгъо университе-тым адыгэ филологиер-рэ культурэмрӀэкӀэ ифа-культет идекан, тарихъ шӀэныгъэхэмкӀэ доктор.

— Мэкъулэ Джэбрэилэ Хъа-джэбирэмэ ыкӀор АдыгеимкӀэ наукэм изэхэщӀэкӀошху.

Н. А. ТӀу — гуманитар ушӀэтынхэм апылӀ Адыгэ республикӀэ институтым иученэ секретарь, фи-лологие шӀэныгъэхэмкӀэ кандидат.

— Джэбрэилэ зӀӀашӀэрэ шӀэныгъэлэжъ, зэхэщӀэкӀо чан, ахэр дэгъоу нафӀэ къытфӀэ-хъугъэх гуманитар ушӀэтынхэм апылӀ Адыгэ республикӀэ ин-ститутым ипашӀэу илӀэс пчъа-гъэрэ Ӏоф зешӀэм. КъыткӀэхъу-хӀэрэ ныбжьыкӀэхэр ӀофшӀэным фӀэгъэсӀэгъэнхэм ащ илахъышӀу хышӀыхъагъ.

Р. А. Хъанэхъу — гума-нитар ушӀэтынхэм апылӀ Адыгэ республикӀэ ин-ститутым философиермэ социологиермӀэкӀэ иотдел ипаш, филосо-фие шӀэныгъэхэмкӀэ доктор.

— Джэбрэилэ тызӀэстудент илӀэсхэм къащегъэжъагъэу сӀ-шӀэ, ау анахъэу сыгу къызи-нагъэр тиинститут ипашӀэу Ӏоф зыщишӀэгъэ уахътэр ары. Ти-институт зӀӀэтынӀым, нахъышӀум фӀӀоным ащ илахъышӀу хиль-хъагъ. Темыр КавказымкӀэ тиреспубликӀэ апэрэу филосо-фиермэ социологиермӀэкӀэ яот-дел щызэхӀищэн ылъэкӀыгъ.

ПЭНЭШӀУ АскӀербий. Гуманитар ушӀэтынхэм апылӀ Адыгэ республикӀэ институтым ипашӀэ игуадз, тарихъ шӀэныгъэхэмкӀэ доктор.

МЭФЭКИ ЗЭХАХЪ

Адыгэ лъапкӕм илӕплӕ шӕныгъӕлӕжъу, литературоведъу, критикъу, филологие шӕныгъӕмкӕ докторъу, профессоръу, Дунӕ Адыгэ академием иакадемикъу, Адыгэ Республикӕм ыкӕи Урысые Федерацием шӕныгъӕхӕмкӕ язаслуженнӕ йофышӕшхоу, УФ-м итхакӕхӕм я Союз хӕтӕу, «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфилюрӕ медалыр кызыфагъӕшӕшӕгъӕ Шхӕлӕхъо Абу Адышӕс ыкӕом ыныбжъ илӕс 85-рӕ зэрӕхъуӕм фӕгъӕхъыгъӕ мӕфӕкӕ игъӕкӕтыгъӕ Адыгэ лъапкӕ театрӕу Цӕй Ибрахъимӕ ыцӕ зыхъырӕм мы мафӕхӕм цылагъ.

Абу ыцӕ кызыепӕлӕ, ар зыфӕдӕр ябгъӕшӕжъын имыщыкӕгъӕу, тӕдӕ ыцӕ адыги гушхо мӕхъу, ини, цыкӕуи кыфызӕхӕтаджӕ. «Шу зышӕрӕм шу фыщылъ» — ӕло гушылӕжъым. Ау шӕм игъогу кызыеркӕлоп ыкӕи лӕжыгъошӕлоп. Ац уфӕкӕлоным щӕлагъи, пытагъи, акъыли, шӕныгъи, шӕнышӕлагъи, цыфыгъӕ хабзи, лыгъӕ ини ищыкӕлагъӕх. Зышхъӕсыжыгъӕп Абу — чӕц мычъыабӕи, охътӕ фыртыни кыагъӕуцугъӕп. Фӕкӕуагъ игугъӕ. Адыгӕлӕ гъӕсагъӕм ишӕу-чыг лъӕпсӕ пытӕу зидзыгъ, зиубгъугъ. Илӕпкӕ фишӕрӕр шомӕкӕлагъ, фӕгӕлӕжыгъ, фӕзӕфагъ, фӕхъалӕлыгъ. Абу шӕм игъогу ыгъотыгъ, пхырищыгъ ыкӕи пхырещы непи. Джащ пӕе, лъӕпкыӕр — тӕдӕ ыцӕ адыги гъунӕнчъӕу кыфӕраз Абу. Яплӕпӕл, ягъозӕпӕл, ялыхъуж ин, яцӕйф Гъӕшӕлогъӕ лъӕш цы-лӕныгъӕ лъӕгаплӕр зыштӕгъӕ шӕныгъӕлӕр.

Мӕфӕкӕ зӕхӕхъӕм гуӕпӕр яеу хъӕкӕбӕ — лы дӕгъу иныбӕ, Адыгеим имызакъоу, Къӕбӕртаем, хылушӕо Шапсыгъӕм, Краснодар, Адыгӕкӕалӕ кыарыкыгъӕу, АР-м игъӕцӕкӕлӕкӕо хабзӕ цыщхӕр, министрӕхӕр, комитет зӕфӕшхъафхӕм япащӕхӕр, Мыекъопӕ кӕлӕ Советым идепутат ыкӕи Мыекъопӕ кӕлӕ администрацием ипащӕ игуадзӕ, Теуцожь районмкӕ, юбилярым икӕуаджӕу Очӕпщыӕ икуп дахӕ, илӕсыбӕрӕ Абу йоф зы-щишӕлӕгъӕ-зыщыригъӕджӕгъӕх институтым — АКъУ-м — илыкӕлохӕр, непӕ кынысыжъӕу, илӕс пчъагъӕм зыщылӕжӕрӕ гумани-тар ушӕтынхӕмкӕ институтым ишӕныгъӕлӕжхӕр, культурӕм илофышӕхӕр, лахъыл-лыщыщхӕр, иунагъу, ищылӕныгъӕ кышыгӕт ныбджӕгъуӕх хӕлӕжъагъӕх.

Мӕфӕкӕ йофтхъӕбзӕр шуфӕс псалӕкӕ кызыӕуихыгъ гумани-тар ушӕтынхӕмкӕ Адыгӕ рес-публикӕ институтӕу Т. М. Кӕра-щӕм ыцӕ зыхъырӕм идиректорӕу, филологие шӕныгъӕхӕмкӕ докторӕу, профессорӕу **Бырсыр Батырбий**. Шхӕлӕхъо Абу адыгӕ еджӕгъӕ-гъӕсӕгъӕшхоу, лӕуажхӕр зыплугъӕу, зылӕжыгъӕу, егъӕджӕкӕо ин мыпшъыжъӕу зӕрӕщытыр, ригъӕджагъӕхӕм зӕфӕдӕкӕ Адыгеим идахӕ зӕралӕтырӕр кылуагъ, сӕд фӕдӕрӕ зылӕныгъӕ лъӕныкӕуи ӕкӕло-лӕкӕлӕ-шыкӕлӕ кызыӕрӕфигъоты-рӕр, зӕрӕлофшӕлӕкӕлошхӕр, пшӕ-дӕкӕлыжыӕр ренӕу зӕрӕзыфиль-гъуыжыӕрӕр, ышӕрӕм сӕдми ут-еу-кытыхъаажыӕнӕу зӕрӕщымытыр кӕигъӕтхыгъ, псауныгъӕ илӕу, имурадхӕр пхырищынхӕу фӕ-лӕуагъ.

Лъӕгаплӕр зыштӕгъӕ шӕныгъӕлӕ

Зӕхӕхъӕм кышызӕфӕсыгъӕ пстӕумӕ мыщ фӕдӕ хъӕр иным-кӕ, лъӕпкӕ мӕфӕкӕымкӕ игуӕпӕу кыафӕгушӕуагъ АР-м и Къӕралы-гъо Совет — Хасӕм итхъама-тӕу **Владимир Нарожнӕр**. Зи-илӕс 85-рӕ хӕзыгъӕунӕфыкӕи-рӕ Шхӕлӕхъо Абу ыкӕи ац къӕшӕлӕкыгъӕ илӕгъу-ныбджӕ-гъуӕхӕу, илофшӕлӕгъуӕхӕу мы за-лым чӕсхӕм ухагъӕлыхъуӕхӕ-нӕу — цыфыгъӕр, къӕрарыӕр, шӕныгъӕр, йофшӕлӕкӕшӕу, Хӕ-гъӕу ыкӕи лъӕпкӕ гукӕгъу-шу-лӕгъушхо зӕрӕлӕр емызӕщыжъ-хӕу кӕигъӕтхыгъ, зипӕцӕ Къӕ-ралыгъо Совет — Хасӕм ыцӕ-кӕ, зӕлӕшӕрӕ шӕныгъӕлӕжъ-ушӕтӕкӕо инӕу, педагогӕу, лъӕпкӕ лыхъужъ шыпкӕу, зыщылӕ-ныгъӕ сӕдигъуи цыфхӕм афӕ-зыгъӕлажъӕу, цыфыгъӕ хабзӕм иухъумакӕлоу Абу фӕгушӕуагъ-шӕлоу цыӕ пстӕум илахъ ре-нӕу хигъотӕнӕу, Щытхъу тхы-лыӕр фигъӕшӕошагъ.

Мыекъуӕпӕ кӕлӕ Советым идепутатӕу **Джармӕкӕо Азмӕт**, кӕалӕу Мыекъуӕпӕ иадмини-страцие ипащӕ игуадзӕу **Аулӕ Вячеслав** кӕлӕдӕс цыфыбӕм ацӕкӕ Абу фӕгушӕуагъӕх.

Адыгеим, Къӕбӕртаем, Къӕр-щӕ-Щӕрджӕсым ялӕпкӕ тхакӕлоу **Мӕзбӕшӕ Исхъакъ** Адыгӕ тхакӕлохӕм ацӕкӕ хъоӕу фӕбӕр зӕрӕтхӕгъӕ тхылыӕр ахъщӕ-кон-вертыр игъуӕсу Абу рытыгъ ыкӕи еж ышхъӕкӕ гушыӕ фӕ-бӕхӕр рилуагъӕх.

гъӕнхӕмкӕ йофышхоу ышӕлагъӕм осӕшу аритыгъ.

Зӕлӕшӕрӕ шӕныгъӕлӕжы-шхоу Шхӕлӕхъо Абу ищылӕ-ныгъӕ ыкӕи итворчӕскӕ гъогу кӕзыгъӕнчъӕу кырилотыкыгъ институтым литературӕмкӕ иот-дел ипащӕу, филологие шӕ-ныгъӕхӕмкӕ докторӕу **Щӕшӕ Щамсӕт**.

Адыгӕ Республикӕм ина-хъыжхӕм я Совет итхъама-тӕу **Гъукӕлӕ Нурбий** игушыӕ фӕбагъӕр кыхӕщыгъ.

— Хӕтрӕ цыфы уахътӕ кӕ-сышъ гъогу техъӕ, — ылуагъ ац, — джащыгъум кыхӕхы шӕоигъор, Абу кыхихыгъӕр — шӕныгъӕр, тхылыӕр; ахӕмкӕ лъӕпкӕым ылуӕпсӕ ыгъӕшӕо-кыгъ, игъашӕлӕ рытыгъ мы йофым. Лъӕпкыӕр цӕрыло хъуным макӕ ищыкӕлагъӕр, ау лъӕпкӕым ыгу унӕсыныр ыкӕи укыныныр — шӕлагу, сӕда ар зымыуасӕр! Ац фӕдӕ лъӕпсӕм дӕч илӕшт. Ац пыдзагъӕу фӕхъоӕуӕгъ жъы мыхъоу, ау жъыгъор тырамы-хӕу, псауныгъӕ пытӕ илӕнӕу. Зӕ-лӕшӕрӕ цыфышхом — Шхӕлӕ-хъо Абу илӕс 60-м ехъуӕу шуӕр елӕжы. Хӕутыгъӕ тхыгъӕ 400 ил, тхыӕ 30 кыдыгъӕкыгъ, зӕрӕщытӕу шӕныгъӕлӕр псӕ зыпыт ӕнциклопедиӕм фӕд. Шӕ-ныгъӕр лъӕныкӕуӕбӕкӕ — фоль-клорым кыщӕжъӕу, лъӕпкӕ ли-тератур, тарихъ, этнокультур зыфӕлоштхӕмкӕ ыушӕтыгъ,

зӕригъӕшӕлагъ, зӕригъӕкӕлугъ. Ац нӕмыкӕу, лъӕпкӕым шхъафит цылакӕ егъӕгъотыгъӕнымкӕ, тӕдӕ ыцӕ адыги зыгорӕушӕтӕу зӕфӕщӕжыгъӕнымкӕ, Адыгӕ Республикӕр зӕхӕщӕгъӕнымкӕ фӕлӕкыӕрӕр ышӕлагъ. Адыгӕ хӕу хасӕм (джы республикӕ Адыгӕ Хасӕм) изӕхӕщӕкӕлохӕм (1989) Абу ащыц, илӕсыбӕрӕ хасӕм илӕщӕгъ, джы итхъамӕтӕ гъӕ-шуагъ. Дунӕ Адыгӕ Хасӕм изӕхӕщӕкӕлохӕм ащыц (1990), ац ипрезидент иӕпӕрӕ гуадзӕу, ыужым ипрезидентӕу (1993 — 1996) цытыгъ. Теуцожь район ыкӕи Мыекъопӕ кӕлӕ Совет-хӕм ядепутатыгъ, Адыгӕ Рес-публикӕм и Хӕбзӕгъуцу — Ха-сӕ — Парламентым иӕпӕрӕ зӕ-хӕщӕгъу идепутатыгъ, Консти-туционнӕ комисиӕм хӕтыгъ.

Хъӕкӕ лъӕплӕхӕу — Дунӕ Адыгӕ Хасӕм и Вице-прези-дентӕу **Нӕфышъ Заурбий**, шӕ-ныгъӕлӕжъ инӕу **Бакъ Хъан-джӕрыӕ** — Къӕбӕртаекӕ, **Тӕшъу Мурдинӕ** — Шапсыгӕкӕлӕ сценӕм кыдӕкӕлуах, абзӕ лӕшу, агу кӕабзӕ, зӕщыц закӕлӕхӕшъ зӕфӕгумӕкыжыӕх, зӕрӕгъашӕлох, зӕрӕлӕтыӕх. Адыгӕ лъӕпкӕым ыпашхъӕ лӕжыгъӕшхо цызилӕ Шхӕлӕхъо Абу, мы дунаим тет адыгӕ пстӕумӕ яшулӕгъу кыуухъумӕу илӕси 150-рӕ да-хӕу кыгъӕшӕлӕнӕу фӕлӕлох. Хылушӕо Шапсыгъӕм нӕс дӕжыӕ быракъ дахӕу кырихыгъӕр, гушӕуагъом, лъытӕныгъӕм, на-сыным янӕпӕплӕу алытӕрӕр, Тӕшъум Абу фӕгъӕшӕуашъ, «Афӕрым!» — ӕло.

Тиреспубликӕ и Адыгӕ Хасӕ итхъаматӕу **Бӕгъушъ Адам** гушыӕ заулӕкӕ Шхӕлӕхъо Абу лӕжыгъӕу илӕр зӕрӕбӕр, зӕрӕобщественнӕ йофшӕлӕлошхӕр, хасӕм и Апӕрӕ зӕфӕс дахӕу Абу зӕрӕзӕрищагъӕр, игупшы-сӕ сӕдигъуи лъӕпкӕым зӕрӕпхы-гъӕр кӕигъӕтхыгъ. Къош Аб-хъазым заор кызыетаджӕм аде-лӕгъӕн зӕрӕфаер апӕ кӕзылуа-гъӕм Абу зӕращыщыгъӕр, сӕд-рӕ чыпӕли, уахъти лыгъӕшхо хӕлӕу кызыӕрӕуцурӕр, гъозӕ-рыплӕу адыгӕхӕмкӕ зӕрӕщы-тыр кылуагъ.

Цыфыгъӕм ылуӕпсӕр шӕошъ-хъуныгъӕр арыба. Адыгӕ Рес-публикӕм имуфтиат ыцӕкӕлӕ кӕгушыӕлагъ **Къӕрдӕнӕ Аскӕр-бий**. Шхӕлӕхъо Абу идунӕе-тетыкӕкӕлӕ илӕпкӕ кӕрыпчыӕнӕу зӕрӕщымытыр илӕжъӕкӕкӕлӕ кы-зӕриушхъатыгъӕр, шхъӕкӕлӕфӕ кӕодыер арымырӕу, тхъӕшӕошъ-хъуныгъӕ ин зӕрилӕр кыхӕ-щӕу, игъашӕлӕ ыкӕи имурадхӕр зӕшуӕхыхӕу ылуытагъ. Хӕтрӕ цыфы Абу зӕрилӕплӕм, илӕпкӕ зӕрӕфӕшъыпкӕм пӕе разӕу «тхъауегъӕпсӕу, Абу, узӕрӕти-лӕмкӕлӕ» рилуагъ. Чабӕм хъа-джӕшӕ кӕлоштхӕм ахагъӕхъаныр ыкӕи тхылыӕр фашлынхӕр игъоу ылуӕгъуӕгъ.

Абу Адыгӕкӕалӕ ыкӕи Теу-цожь районым, къуаджӕхӕу Очӕпщыӕ, Щынджыӕ, Аскӕлаӕ яцӕйф гъӕшуагъ. Икӕуаджӕ кы-кыгъӕ лыкӕо купӕу кӕоджӕ кой пащӕу **Кушъу Аслъанбӕз**, Очӕ-пщыӕ еджаплӕм идиректорӕу **Делӕкӕо Маринӕ** ыкӕи куль-турӕм и Унӕ ипащӕу **Нӕхӕе Нуриет** зӕхӕтхӕу розӕ кӕгъӕгъӕ ӕрамшыхохӕр, гушӕо нӕплӕгъуӕр зӕрафӕлӕтӕу сценӕм дӕкӕлохӕх, апӕлӕгъӕ цыфышхом ыгъӕгу-шыхохӕу игъӕпсыкӕ дахӕу кы-ралотыкыгъ.

Джыри адыгӕ бзылфыгъӕ ӕдӕбитлу сценӕм дащӕгъ. Ахӕр адыгӕ тхакӕлоу, илӕс 30 нахъ ымыныбжъӕу, зӕошхом илӕ-хъан, нӕмыцӕм янӕ ыпашхъӕ кыраукуыхъагъ **Меркицкӕ Рӕщыдӕ ыпхъуӕхӕр арых**. Ятӕ итхыгъӕхӕм лъӕпсӕ язгъӕгъо-тыгъӕ Абу якӕсӕу, алытӕу, гъӕшӕлоныгъӕ рахӕу ахӕр имӕ-фӕкӕкӕ кыфӕкӕлуагъӕх, кыфӕ-хъоӕуӕгъ.

Ары. Шушӕлагъӕр кӕодырӕп — фӕбагъӕкӕлӕ, лӕшулӕгъӕкӕлӕ, гъӕшӕ-кӕлӕ, тынчыгъӕкӕлӕ, лъытӕныгъӕ-кӕлӕ кыпфегъӕзӕжы. Цыфхӕм уалытӕныр — анӕх насып иныӕр — зыфилӕжыжыгъӕ Абу.

Мӕфӕкӕ зӕхӕхъӕр адыгӕ кӕ-лӕ-лӕцыкӕу кӕшӕоӕло ансамблӕу «Ошӕдӕ» хӕтхӕм, зӕлӕшӕрӕ артисткӕхӕу **Жӕнӕ Нӕфсӕт**, **Кушъу Светӕ**, ордӕило ныбжы-кӕхӕу **Кушъӕкӕо Симӕ**, **Биданӕ-кӕо Замирӕ** яорӕдхӕм, Адыгӕ драмтеатрӕм иартисткӕу **Уджы-хъу Марыет** Абу илотӕжъ кы-зӕрӕджагъӕм, шӕныгъӕлӕжъӕу **Гъукӕлӕ Зухра** Абу ехыплӕгъӕ фильм-кӕгъӕлӕгъӕон цыкӕлоу кыгъӕхъазырыгъӕм кыагъӕд-хагъ, кыагъӕбаигъ.

Адыгӕ Лъӕпкӕ театрӕм иар-тистӕу **Хъакъуи Аслъан** мӕфӕ-кыӕр зӕрӕзӕрищагъӕм цыфхӕр ыгъӕрӕзагъӕх.

Хъӕки-лӕкыи, къоши-ныбджӕгъуи, лахъыл-лыщыци, цыфышулӕ пӕпчы Тхъӕм зӕрӕфе-лӕлугъӕхӕ пстӕур кы-дӕхъунӕу Абу джыри зӕ фӕтӕло.

МАМЫРЫКӕо Нуриет.
Сурӕтхӕр ӕшъынӕ Аслъан тырихыгъӕх.

«ТХЫЛЪЧЭЩ-2014-рэ»

Пшысэ дэхагъ

Культурнэ программэ иным кыызэрэдилытэу, мы аужырэ илээс зытлүм зэрэ Урысыеу мэфэкл-чэщхэр — музейхэм, тхылъеджаплэхэм ащызэхашхэр. Ахэм гухэлъэу ялэр — мы культурэ лэжьэплэ гэшлэгъонхэм цыфхэр кыащэлэжьыгъэнхэр, лэпкь гушъхэлэжьыгъэр альэгъоу, ашлэу, уасэ фашлэу ыкли тхылъыр — шэныгъэ хьарзынэщэу, мы дунайшхор кыпфэзыупклэпкэу зэрэщытыр нафэ афэшыгъэныр ары. Мэлылфэгүм и 24-м, пчыхьапэм (7-м) кыащэгъэжьагъэу, чэщкласэ охъуфэ мэфэкл кыэгъэлэгъон инэу «Уахътэр, уапэ егъэхъу!» зыфилорэр щылагъ.

Пчыхьапэ рэхъатим кьалэр зэлъештэ. Ашлэабэ шлэу цыфхэр макло тхылъ чэщдэсым. Адыгэ Республикэм и Лэпкь тхылъеджаплэ ипчэшхо зэлубгъукыгъ, ордэ макъэ чэфым, гушлугъом зычалэты. Пчэащхьалум узэрэбакъоу, кыащлэжьыгуаехэу, ау дэхэ зэпэшлэт зэфэшхьафхэу, пшысэр гум кыагъэклэу, шьошэ зэмылэужыгъохэмкэ гэклэрэклэгъэ бзылфыгъэ сатыритлү зэпэлутыр, шлүфэс лүпэхэу, гушлэ нэплээгъур кыапытэкъоу кыппэгъоклык.

Макъэмэ шыгъэм зелэты. Культурэ лэжьэплэхом идэпкхэр, иджэхашь, иунэ пэпч, илофшлэ чанхэм ямызакъоу, гъэдэхагъэх, шар гэпшыгъэ кыэгъэгъашхохэр, сурэтшыгъэ зэфэшхьафхэу произведением ялыхъужхэр зыхэтхэр, егъэблэгъэ «шъхьангупчэр» огъэшлагъох. Хэти зэрэмыгугъагъэу цыфхэр бэ — кьэлэдэхэр, тхылъеджэ хъупхьэхэр, ныбжьыклэ шыкляшлэхэр, шьошэ цыкы дахэхэр зыщыгъхэ клэлэцыкыкыхэр ыкли еж тхылъеджаплэм иколлектив хэт пстэур, непэ зэрэмафэкл иныр мыгуащэу, лүгъэ-шыгъэ заклэх.

Пчэм кыащэгъэу, апэрэ члэхьагъу унэхом цыфхэр чызэхэтхы: искусствэхэмкэ Адыгэ республикэ колледжэу Тхьабысым Умарэ ыцлэ зыхьырэм истудентхэр зыхэт ансамблэм скрипкэр кыэгъэгъушылэ, классическэ макъамэр кырагъэщы. Шьошэ зэфэшхьафхэр кыаклоу зыщыгъ тхылъеджаплэм илофшлэхэми, макъамэу зыкыюзыщэкырэми лэшлэгъу блэкыгъэхэр нэм кыклягъэуцох, тхылъыр уигъуэ-ныбджэгъумэ узэрэмыгъошэ-

щтыр нафэ, ахэт геройхэр нэм чызэпэкыкыкы.

Адыгэ Республикэм культу-рэмкэ иминистрэу **Кьулэ Мухьамэд** гушылэр фагъэшъуашэ. Игуапэу, мэфэкл шлүфэс фабэклэ «Тхылъчэщ -2014-рэ» зыфилорэ лотхьабзэр кызылэуехы.

Музейхэр, тхылъеджаплэхэр цыфы пэпч гушъхэлэжьыгъэ езыгъэшлэхэу, дунаим хэлхэсыр кызылуатэхэу, охътэлэхъан зэфэшхьафхэр озыгъашлэхэу, кыпфыралотыклэу зэрэщытхэр клэгъэтхы. Я XXI-рэ лэшлэгъуклэм культу-рэм зиухунымкэ, нахь зыкызылэуихынымкэ амалыклэхэр чылэхэ зэрэхъугъэр, компьютеризацием, шыкляклэхэм мыхэм ялофшлэн кыагъэпсын-клягъэу, кыуачлэ кыхалхьагъэу зэрэщытыр кыыхигъэщыгъ. Адыгэ Республикэм и Правительствэи, культурэмкэ Министерствэми, цыф лэпкыим икультурэ дэлэжьэгъэным, клэу хъумэгъэным пае афэлэз-

нэхэм азыфагу ит дэпкыим сурэтшыгъэ инэу — чыгышхо бырабэр, зылапсэ пытэу зыдзыгъэр, зыкыутамэ пэпч (отдел 12 — 13-р) зыщызыубгъугъэр щыолъэгъу. Ары. Илээси 115-м тхылъеджаплэм лэапси ыдзыгъ, пкыи, тамыгыбтыгъ. Сурэтым мэхъанэ икыу хэлъ ыкли бэ кылуатэрэр.

Ятлонэрэ кыатим отдел зэфэшхьафхэм япчэхэр чы-зэлухыгъэх, ашлэабэ шлэу цыфхэм кыащыпэгъоклык. Фойем сурэтышл ныбжьыклэхэм етлүп-щыгъэу зэпэлусхэу литератур-нэ произведениехэмкэ сурэтхэр ашлэх: зыхэм апчым лотхьабзэр, адрэхэм — тхылъыплэ тхьапэм. Еджэплэ унэхом Адыгеим иусаклохэм, литераторхэм ягушылэ макъэ кы-щылу, тхылъеджэхэм гушылэгъу афэхъугъэх.

Ау адыгэ пшынэ жьынч макъэу зыкызыпхьотагъэм уадыгэмэ уигъэгупсэфырэп: нотнэ-музыкальнэ отделыр арыба оредым емызэщырэп!

Адыгэ университетым искусствэхэмкэ институт иапэрэ курс истудентэу **Мызэ Ислам** «Хьакылащыр» кырегъэпшыкытлукы, пхэкычыр — жьынч, ащ фэлэпэласэр **Льэустэнджел Алып**, клэлэ гупсэф ин, спортым зыфегъа-сэ. Пшэащэ ныбжьыклэхэр,

кыларэр зэрэшлэрэр кылуагъ. Лэпкь тхылъеджаплэм имэфэкл чэщ **«Гьогумаф!»** рилуагъ. Мэфэкылар аублагъ.

Оредым узыдырешажьэ, плэагъурэм уегъэгупшысэ. Марыятлонэрэ кыатим еклүрэ лъэоя-

гъэтхэ кыэгъэгъэ зэмышхо-губэу, куп-купэу зэхэт.

Тылэкылатэ: адыгэ тарыхым ыкли адыгэ литературэм яунапчэ фэтэуэзэнкы. Адыгэ бзылфыгъэ шьошэ бай дахэхэр — куплыбзэр, шхонтлабзэр, сээ

фыжыбзэр зыщыгъхэр уапашхьэ кыеуцох. Наплэр маклэу алэты, сэламыр шьабэ, нэплэагъур фабэ. Къэпшлэжьынхэп мыхэр тхылъеджаплэм илофшлэхэми — гуащэм фэдэхэри, пшэащэпкы зилэ дахэхэри, гушлүбзыу шыкляшлэхэри ахэтых — **Бэчыжэ Марин, Айтэчыкыо Рузан, Кучмэз Аминэт, Къат Сусанн, Гьуклэлэ Асиет** — адыгэ саем идэхагъэ кыэзыгъэлъагъохэрэр. Адыгэр тыди щыадыгъэба!

Унэр (отдел клоцыр) пэсэрэ хьаклэщ теплэр илэу зэлухыгъ: плуаблэхэр дэпкхэм ягъэклүгъэх, гухьарэ заклэх, адыгэ ланэр мыхьамелэ ушъагъ, остыгъэ лэкурэ цыкылури енэшъуао тет. Мыдыклэ пчэгуплэм чэщдэс зилэ пшэащэ-артист купэу (зыцлэ кыетлуагъэхэр) чы-зэхэсых. Пасэм зэлүклэплэ-чыплэу, гугъэ лотэжьыплэу ныбжьыклэхэм ялагъэр чэщдэсыр арыба. Щызэхэсых мы гъэтхэ чэщыми адыгэ бзылфыгъэ дахэхэр, джэнч тлэкыи, агу ихыкыларэ-ишыкыларэ пстэур кыафигъэпсынклэнэу, янасып дэгъуажьохэу, зэфытырадзэ. Мы ижырэ джэгуклэ хабзэм сэмэркыу дахэр клэлэыгъ, мыскыларэр кыебэклэу, зыфэе псэлыхьохэр зыфэдэнхэ фаер кышлалыагъ, хьаклэбэ-цыфыбэри агъэдэлуагъ, агъэщыгъ.

Адыгэ пшынэ зэфэкло псын-клэр кызыхырегъадзэм, культу-рэ пащэу, зэлъашлэрэ артист инэу, кыащом ибгъа-шхьоу Кьулэ Мухьамэд пчэгум кыларэзагъ, хьарым ибысым шхьалэу Кыкы Бэли цыфхэр зэригъажагъэхэп, дахэу кыащыагъэх лэпкь шхьалытэжьыр анэгъоу.

Уахътэр мащэ, чэщыр хэ-кылатэ, ау хэти сыхьатым еплырэп, ылэагъурэр еупшы-сыжы: экономическэ отделым ныбжьыклэр члэзэрэгъафэрэп, ахэр пэлэ-шляпэ клэраклэхэр зыкласэхэр ары. Тучанышхом фэд, кыэгъэлэгъоным бэ шьуа-шэу хэлъыр; ахэр шхьадж ишыкыла тегъэпсыхьагъэх — лъхъанчэх, кьолэных, нэбжэ-шхо зилэх е нахь лэпс-лэ-псых. Ягуапэу ныбжьыклэхэм зычалэх: зым — Анна Каренина зыфегъадэ, адрэм — еж хэти нахь зышлэблэхьыж. Сурэтхэр зытырарагъэхых.

Плэагъурэр зэклэ пшыс, чэщ-пшыс. Тхылъеджаплэм ианахь тхылъеджэ дэгъухэм, чанхэм ясурэтхэр зытет стендыри зэпаллыхьэ бэмэ, закыха-гъуатэ, гукъэкыжхэмкэ зэдэгъуащ.

Ланэклэу хьаклэхэр члэмыкы-жынынхэу — узыфэе тхылъ дэгъухэр ор-орэу кызыщхэпхышт мэклаишхори щыт — кыютэ, ащи ыгъэгъушлугъэх.

Пхээдэ идзи, хырыхыкы, сурэтшыгы — пстэумэ уасэ афашызэ, чанхэр, лэпэласэхэр кыахэгъэщыгъэх, шлүхьафтын цыкылухэри аратыгъэх.

«Тхылъчэщ-2014-р» чэщны-кыо охъуфэ агъэмэфэклыгъ. Агу хэхъуагъэу, загъэпсэфыгъэу цыфхэр мэклэ-маклэу, кыалэм иурам зэнклэ кыхьэу Краснооктябрьскэм тетхэу, шхьадж икыуапэ еклүжыщтыгъэх, гупшысэ кыабзэхэр, огуи ис-жъуагъохэу, кыатэкыокыгъа-гъэх.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр мэфэклым щыты-рахыгъэх.

Адыгэ бырактым и Маф

Лэужхэр зэфэзыщэрэ мэфэкл

... Мыекьуапэ изыгэлсэфыплэ парк дэхьаплэм кышызэрэуго-и, мэфэкл зэхэхэм хэлажэ-хэрэр кьалэм иурам шьхьалэу Краснооктябрьскэм кырыклохэу фежыагэх. Урысыемрэ Адыге-имрэ якьэралыгьо быракхэр льягэу зылэтыгэхэ нарт шьао-хэр зэклэми апэ итых. Адыгэ Республикэм и Лышхьэу Тхьа-кыуцынэ Аслъан, Премьер-мини-стрэу Кьумпыл Мурат, Прави-тельствэм икьулыкьушлэхэр, Мые-кьуапэ иадминистрация ипашэу Александр Наролиныр, респуб-ликэм иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» итхьаматэу Бэгьу-шэ Адам, нэмыкхэри апэрэ са-тырэхэм ахэтэлыагэх. Адыгэ-кьа-лэ, Кошхьаблэ, Шэуджэн рай-онхэм, Іэкыб хэгьэгухэм кьа-ры-кыжыгьэхэ тилъэпкьэгьухэр, нэмыкхэри нэплъэгьум итых.

Клэлэеджаклохэр, студентхэр, ныбжьыкхэри бэ хьухэу урам шьхьалэм кьырекхэ, лъэпкь бы-ракхэр агьэбыбатэх, нэгущо. Адыгэ шьуашэр зыцыгьхэм ащы-хэу Ламыкьо Эдуард, Абыдэ Хи-сэ, Лыунэе Вячеслав, нэмык-хэу районхэм кьарыкыгьэхэм ныбжьыкхэри аготых. Адыгэ пшъашэхэу лъэпкь шьуашэм кьыдэшлэтыхэрэм нэр плэпахы. Янэплъэгьу дахэклэ гум шлоу илпыр кьалатэу тэлпытэ.

Мыекьуапэ ипчэгоу В. Лени-ным ыцлэ зыхьырым мэфэкл зэ-хахьэр шьылагьэклотагь. Адыгэ Республикэм и Лышхьэу Тхьа-кыуцынэ Аслъан адыгэ бырактым имэфэкл кьызэрэклагьэм лъэшэу зэрэрыгушхорэр, зэхэхэм хэла-жьэрэмэ зэрафэразэр кьылуагь. Мэфэкл кьэс тызэхэхэмэ тыгуклэ нахь фабэ тыхьоу ащ хигьэунэ-фыкыгь. Адыгэ Республикэм и Парламент ащ фэдэ мэфэкл шлагьо тилэнымклэ унашэ зэриштагьэм фэшл лъэшэу зэрэфэразэр, лъэп-кьэу республикэм исхэр зэгуры-лохэу неущырэ мафэм тельтагьэу зэрээздэпсэхэрэр, тарихь го-гоу адыгэмэ кьаклугьэр зыцы-

Адыгэ бырактым и Мафэ хэбзэ шапхэ хэлъэу апэ-рэу тиреспубликэ щагьэмэфэклыгь. Тилъэпкь изыкыныгьэ зыгьэпытэгьэ быракхэу жьогьо 12-р кьызыхэлыдыкырэр адыгэмэ тарихь гьогоу кьаклугьэм ишлэжэ тамыгь, Адыгэ Республикэм икьэралыгьо гьэпсыклэ лъапсэ фэхьугь. Адыгэхэр итэкьухагьэхэу хэгьэгу 55-м ехьумэ ащэпсэх. Тыдэ ахэр щылэхэми Хэкужьыр ялъапл, зы ты-хьужьыныр ягугьэ шьхьал.

тымыгьэгьушэу непэрэ щылаклэр нахьышлу хьуным зэрэпылхэр кьылуагь. Мэфэклым пае кьафэгьу-шлуагь, шлоу щылар кьадэхьунэу афэльэлуагь.

Тиреспубликэ иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» ит-хьаматэу Бэгьушэ Адамэ лъэпкь бырактым и Мафэ, хэбзэ уна-шэу аштагьэм кьыпкырыклэу, зэрагьэмэфэклырым мэхьэнэ ин-ритыгь, республикэм ис лъэпкь-мэ кьафэгьушлуагь. Зэхэхэр зезыщэрэ журналистэу Беданэко Замирэ композиторэу Андзэ-рэко Чеслав адыгэ бырактым фэгьэхьыгьэ оредэу ыусыгьэмклэ мэфэкл концертыр кьызэлэуихыгь. Адыгеим щыпсэурэ урымхэм яобществэ ипашэу Аристотель Спириовыр мэфэклым хэлажэ-рэмэ кьафэгьушлуагь.

Клэлэцыкы ансамблэу «Щы-гыжыьер», купэу «Ошутенэм» иорэдылохэу Даутэ Сусанэ, Мам-

хыгьэ Маринэ, Хьут Рустам, ансамблэхэу «Казачатэр», «Мые-кьуапэ инэфылэхэр», Адыге-им ис урымхэм, ермэлхэм, кьэн-дзалхэм, нэмыкхэм ятворческэ купхэр мэфэкл зэхэхэм хэлэ-жыагьэх. Адыгеимрэ Кьэбэртэе-Бэлькьарымерэ язаслуженнэ ар-тистэу Быштэкьо Азэмак кьы-логьэ оредхэмклэ мэфэкл зэха-хэр кьыгьэбаигь.

Хьатыякылоу Лыунэе Вячес-лав зэрищэгьэ «Адыгэ джэгум» зыныбжэ хэклотагьэхэри, клэлэ-цыкылухэри хэлэжыагьэх. Пэрэ-ныкьо Чэтибэ, Стлашэу Юрэ,

Нэгьуцу Аслъан, Даутэ Суса-нэ, Цышэ Зарэ, Адыгэ кьэра-лыгьо университетым щеджэрэ пшъашэхэм, спортымклэ мас-терэу Делэкьэрэ Рустам, фэш-хьафхэм кьызэрэталуагьэу, мэфэклым лэужхэр, лъэпкьхэр зэ-фищагьэх. АР-м искусствэхэмклэ иколледж иеджаклохэм пщынэр агьэжынчыгь, джэгум кьышы-шьуагьэхэр афэразэх.

Адыгэ бырактым и Мафэ тигьэшлыгьэ гупшысэхэр, цыфхэм яеплыкхэри культурэм и Илэс фэгьэхьыгьэ тхыгьэхэм ащыд-гьэфедэщтых.

ФУТБОЛ. ЯТІОНЭРЭ КУПЫР

Мыгьэ шлуахьыгьэп

«Торпедо» Ермэлхьабл — «Зэкьошныгь» Мыекьуапэ — 0:0.
Мэлылфэгум и 26-м Ермэлхьаблэ щызэдешлагьэх.

Клэуххэр

«Алания-Д» — «Олимпия» — 1:3, «Витязь» — «Вол-гарь» — 0:1, «Астрахань» — «Черноморец» — 2:0, «Газ-пром» — «Краснодар-2» — 1:0, СКВО — «Терек-2» — 0:0, МИТОС — «Дагдизель» — 1:1, «Энергия» — «Биолог» — 1:1, «Мэщыкьу» — «Таганрог» — 1:0.

«Зэкьошныгьэм» очко 27-рэ ригьэкьугь, я 13-рэ чыплэм щыл. Тикомандэ мы илэсым зыкы шлуахьыгьэп. Жьоныгуаклэм и 2-м «Алания-Д»-р тикьалэ кьэкьлошт, ешлэгьур пчыхьэм сы-хьатыр 5-м аублэшт.

Премьер-лигэр

«Спартак» Москва — «Кубань» Краснодар — 0:2.
И. Поповым гьогогуитло кьэлапчьэм Іэгуаор дидзагь.

Нэклубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТЫЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагьэр
ыкы кьыдэзы-
гьэклырэр:

Адыгэ Респу-бли-кэм лъэпкь Іофхэмклэ, Іэкыб кьэралхэм ащы-псэурэ тилъэп-кьэгьухэм адыр-Іэ зэпхыныгьэхэмклэ ыкы кьэбар жьугьэм иамал-хэмклэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакция
зыдэшылэр:

385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шьхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкьыгь зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-
гьэр:

Урысые Федерацием
хэутын Іофхэмклэ,
телерадиокьэтын-
хэмклэ ыкы зэлы-
Іэсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чылплэ гьэІоры-
шлалэ, зэраушыхьа-
тыгьэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагьэр

4000

Индексхэр

52161

52162

Зак. 1193

Хэутыным
узщыкхэнтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
Зыщыкхэнтхэгьэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор

шьхьалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор

шьхьалэм

иапэрэ гуадзэр

Мэшлэжэ
Саид

Редактор

шьхьалэм

игуадзэр —

пшъэдэкьыгь

зыхьырэ

секретарыр

Хьурмэ Хьусен

